

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.

Valtion ja kunnan työsuojeluviranomaisten välinen toimivallan jako työsuojelun valvonta-tehtävien hoitamisessa perustuu pääsääntöisesti työn vaarallisuusasteeseen ja työpaikan työntekijöiden lukumäärään siten, että alle kymmenen työntekijän työpaikat sekä työpaikat, joissa ei säännöllisesti käytetä työn turvallisuuden ja terveellisyyden kannalta vaarallisia aineita tai laitteita tahi työmenetelmiä, ovat kunnan terveyslautakunnan valvottavia.

Esityksen mukaan kunnan terveyslautakunnan valvottaviksi tulisivat alle kymmenen työntekijän työpaikat, joissa ei säännöllisesti käytetä työn turvallisuuden ja terveellisyyden kannalta vaarallisia aineita tai laitteita tahi työmenetelmiä, sekä käytettävissä olevat voimavarat ja pai-

kalliset olosuhteet huomioon ottaen myös työpaikat, joista valtion työsuojelupiirin työsuojelutoimiston ja kunnan kesken on erikseen sovittu.

Ehdotetuista muutoksista huolimatta tulisi valtion ja kunnan työsuojeluviranomaisten toimivaltajako käytännössä säilymään pääpiirteis-
sään ennallaan, koska esityksen tarkoituksena ei ole ollut valtion eikä kuntien kustannusten lisääminen työsuojelulainsäädännön noudattamisen valvontatoiminnassa. Toiminnan tehostaminen tulisi suorittaa käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa.

Ehdotettu lainmuutos on tarkoitus saattaa voimaan noin puolen vuoden kuluttua sen vahvistamisesta.

YLEISPERUSTELUT.

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys.

1.1. Nykyinen tilanne.

1.1.1. Lainsäädäntö.

Työsuojelun hallinnosta annetun lain (574/72), jäljempänä työsuojeluhallintolaki, 2 §:n 1 momentin (40/73) mukaan työsuojeluhallintoa johtaa, valvoo ja hoitaa sosiaali- ja terveysministeriön alaisena keskusvirastona työsuojeluhallitus. Työsuojeluhallintolain 2 §:n 3 ja 4 momentin mukaan työsuojeluhallinnon piiriviranomaisena toimii työsuojelupiirin työsuojelutoimisto ja paikallisviranomaisena kunnan ter-

veyslautakunta. Työsuojeluhallintolain 7 §:n mukaan kunnan terveyslautakunnan alaiseksi on perustettava yksi tai tarpeen mukaan useampia työsuojelutarkastajan virkoja.

Valtion ja kunnan työsuojeluviranomaisten keskinäinen toimivalta määräytyy työsuojeluhallintolain 9 §:n mukaisesti siten, että kunnan työsuojeluviranomaisten tulee valvoa työsuojelua koskevien säännösten ja määräysten noudattamista sellaisissa toimipaikoissa, joissa ei säännöllisesti käytetä työn turvallisuuden ja terveellisyyden kannalta vaarallisia aineita tai laitteita tahi työmenetelmiä, ja joissa säännöllisesti työskentelevien työntekijäin lukumäärä ei ole huomattava.

Työsuojelupiirin tulee työsuojeluhallintolain

9 §:n 2 momentin mukaan saattaa asia työsuojeluhallituksen ratkaistavaksi, jos syntyy epä-tietoisuutta siitä, kuuluuko toimipaikka valtion tai kunnan työsuojeluviranomaisten valvontaväylään.

Työsuojeluhallinnosta annetun asetuksen (373/73) 53 § tarkentaa hallintolain 9 §:ssä määrättyä valtion tai kunnan työsuojeluviranomaisten keskinäistä toimivaltajakoa siten, että kunnan terveyslautakunnan tulee valvoa toimipaikkoja, joissa säännöllisesti työskentelevien työntekijöiden lukumäärä on vähemmän kuin kymmenen työntekijää. Asetuksen 53 §:n 2 momentin mukaan työsuojeluhallitus voi kuitenkin 1 momentin säännösten estämättä määrätä, että jokin toimiala kuuluu kokonaan työsuojelupiiriin työsuojelutoimiston valvonnan piiriin tai, että työsuojelutoimisto huolehtii tietyntaisten toimipaikkojen työsuojelun valvonnasta väliaikaisesti tai määräjain.

1.1.2. Kunnallisen työsuojelutarkastuksen sisältö ja laajuus.

Kunnan ja valtion työsuojelutarkastajien (paikallis- ja piirihallinnon) suorittamat tarkastukset kohdistuivat tarkastusten lukumäärää laskuperusteena käyttäen toimialoittain vuonna 1978 seuraavasti:

Toimialaluokka	Piiri- hallinto %	Paikallis- hallinto %
Maatalous	3	0
Metsätalous	5	0
Teollisuus	26	14
Talonrakennustoiminta	17	14
Maa- ja vesirak.toiminta ...	5	1
Kauppa	12	47
Liikenne	11	3
Rahoitus- ja vak.toiminta ..	1	9
Palvelukset	20	12
	100,0	100,0

Valvottavana olevien työpaikkojen lukumäärästä ei toistaiseksi ole käytettävissä tarkkoja tilastotietoja, mutta tämä puute voidaan osittain korvata tilastokeskuksen suorittamien työvoimatiedustelujen yhteydessä koottavilla tiedoilla työsuhteisten lukumäärästä. Vuonna 1978 työssä oli näiden tietojen mukaan lähes 1,8 miljoonaa palkansaajaa. Kunnan työsuojelutarkas-

tajat tarkastivat tuolloin 111 226 (6 %) palkansaajan työpaikat. Valtion tarkastajien kohdalla vastaava luku oli 640 448 (36 %). Tarkastamatta jäivät 1,0 miljoonan palkansaajan (59 %) työpaikat.

Kunnallinen työsuojelutarkastus on keskittynyt kaupan, palveluelinkeinojen ja talonrakennustoiminnan pienten työpaikkojen valvontaan. Piiri- ja paikallishallinnon väliset erot tarkastustoiminnan kohteeksi tulevan työpaikan määrässä johtuvat siitä, että kunnan työsuojelutarkastajat valvovat pieniä, alle kymmenen työntekijän työpaikkoja. Valtion työsuojelutarkastajat taas valvovat pääasiassa suuria työpaikkoja, joissa tehdään usein vuorotyötä ja joissa tietyt työsuojelulliset ratkaisut saattavat koskea vain osaa työpaikan työntekijöistä. Varsin usein tilastoiduksi tulee kuitenkin työpaikan koko työvoima. Tämän vuoksi kunnallisten työsuojeluviranomaisten tarkastaman työvoiman määrä on suhteellisen vähäinen, vaikka kuntien tarkastajaorganisaatio on lukumääräisesti suurempi kuin valtion. Valtion tarkastajia oli vuonna 1978 keskimäärin 170 ja kunnan tarkastajia 228.

Kunnallista työsuojeluvälvontaa kuvaa osittain toimitettujen tarkastusten lukumäärä ja tarkastuksiin käytetty aika. Valtion työsuojelupiirit suorittivat vuonna 1978 14 477 tarkastusta ja paikallishallinnon tarkastajat 36 947. Valtion työsuojelutarkastajat suorittivat keskimäärin 87 ja kunnan työsuojelutarkastajat keskimäärin 150 tarkastusta tarkastajaa kohden. Vuonna 1978 työsuojelupiirit sekä metsä- ja maatalouden työsuojelupiirit käyttivät aikaa tarkastuksiin 41 337 tuntia ja paikallishallinnon tarkastajat 51 111 tuntia.

Kunnan työsuojelutarkastuksen keskittymistä työsuojelullisesti vähemmän riskialttiisiin toimialoihin ja työpaikkoihin osoittavat muun muassa erot työsuojelun valvontalain mukaisten pakkokeinojen käytössä valtion ja kunnan työsuojeluviranomaisten välillä. Työsuojelun valvontalain 15 ja 16 §:ssä tarkoitettuja pakkokeinoja on käytetty viime vuosina seuraavasti:

	1976	1977	1978
valtion työsuojelu- piirit	116	86	67
terveys- lautakunnat	39	41	35

1.1.3. Nykyisen tilanteen epäkohdat.

Perusongelma työsuojelutarkastustoiminnassa on toimivallan kahtiajako. Samaa tehtävää hoitaa paikallistasolla kaksi eri organisaatiota, joista työsuojelupiirin työsuojelutoimisto on osa valtionhallintoa ja kunnan terveyslautakunta osa kunnallishallintoa. Toimivaltajaaon määräämisessä onkin esiintynyt ongelmia niin kauan kuin kunnallista työsuojelun tarkastustoimintaa on harjoitettu.

Työntekijöiden lukumäärärajaan ja työn vaarallisuusasteeseen perustuva toimivaltajako ei ota riittävässä määrin huomioon paikallisia eroja elinkeinorakenteessa. Kuntakohtaisen työsuojelun tarkastustehtävien kuormituksen on havaittu muodostuvan hyvinkin epätasaiseksi riippuen siitä, missä suhteessa kunnallisen tarkastuksen piiriin kuuluvat toimialat ja työpaikat ovat edustettuina kunnan elinkeinorakenteessa. Joissakin kunnissa työsuojelutarkastajat saattavat olla jopa alityöllistettyjä, toisissa taas tarkastustehtäviä on runsaasti tarkastajaa kohden.

Kunnallinen tarkastustoiminta on keskittynyt kaupan ja palvelualojen pieniin työpaikkoihin, joissa työsuojelullisia vaaratekijöitä on olennaisesti vähemmän kuin muiden toimialojen työpaikoilla. Kun valtion työsuojeluviranomaisten voimavarat ovat riittämättömät näiden alojen tarkastuksiin ja kun valtion tarkastustoiminta siten on keskittynyt työntekijöiden hengen ja terveyden menettämisen kannalta vaarallisimpien toimialojen ja suurimpien työpaikkojen valvontaan, osa keskisuurista työpaikoista jää tarkastamatta, vaikka työsuojelulliset riskit ovat niissä suuremmat kuin pienillä työpaikoilla.

Kunnan ja valtion työsuojelutarkastajien peruskoulutus on pääpiirteissään samanlainen. Kun kunnan tarkastustoiminta on suuntautunut pääasiassa kaupan ja palvelualojen valvontaan ja tarkastustehtävät ovat siten yksipuolistuneet, ei kunnan tarkastajien usein monipuolista ammattitaitoa ole kaikissa tapauksissa kyetty hyödyntämään. Toisaalta on myös saattanut esiintyä puutteita kunnan tarkastajien lisäkoulutuksessa. Siksi on mahdollista, että kunnan valvontaan kuuluvilla työpaikoilla ei ole tarkastajan asiantuntemuksessa mahdollisesti ilmenevien puutteiden vuoksi ryhdytty tarpeellisiin toimenpiteisiin työsuojelullisten vaaratekijöiden poistamiseksi tai lieventämiseksi.

Epätarkoituksenmukainen toimivaltajako lisää myös valtion ja kuntien työsuojelutarkastuksen

hallintokuluja, kun työsuojelutarkastusten suorittamista ei voida paikallisesti suunnitella valtion ja kunnan työsuojeluviranomaisten kesken.

Ammatissa toimivasta väestöstä jää työpaikkojen säännöllisen vuosittaisen tarkastustoiminnan ulkopuolelle nykyisin noin 60 %. Suomi on kuitenkin 20 päivänä joulukuuta 1949 ratifioinut Kansainvälisen Työjärjestön (ILO) sopimuksen, joka koskee ammattien tarkastusta teollisuuden ja kaupan alalla (ILO:n sopimus n:o 81/1947).

Käytännössä tämän on katsottu edellyttävän kaikkien työpaikkojen tarkastamista kerran vuodessa. Kun työsuojelun henkilövoimavarojen lisäämismahdollisuuksia ei liene odotettavissa, tähän tavoitteeseen ei lähitulevaisuudessa päästä. Työsuojelun ohjaus-, neuvonta- ja valvontatoiminnan ulottaminen nykyistä useampiin työpaikkoihin on mahdollista vain nykyisten voimavarojen tehostetulla käytöllä. Tämä edellyttää tarkoituksenmukaista toimivallan jakoa valtion ja kunnan suorittaman työsuojeluvalvonnan välillä.

1.2. Esityksen tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi.

Esityksen tarkoituksena on parantaa työn turvallisuutta ja terveellisuutta tehostamalla työsuojelutarkastuksen tämän hetkisen resursien käyttöä siten, että nykyistä useammat työpaikat tulisivat tarkastetuiksi säännöllisesti vähintään kerran vuodessa ja että työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle vahingolliset vaaratekijät voitaisiin poistaa nykyistä nopeammin.

Tämä edellyttää valtion ja kunnan työsuojeluviranomaisten välisen jäykän toimivallan muuttamista joustavammaksi. Tarkastuskohteiden jaossa valtion ja kunnan viranomaisten välillä olisi kyetävä entistä paremmin ottamaan huomioon työn vaarallisuusaste, tarkastajan koulutus ja tarkastuskokemus sekä paikallisten olosuhteiden tuntemus, tarkastusmatkojen pituus ja kulkuyhteydet sekä kunnan elinkeinorakenne ja työpaikkojen sijoittuminen. Toimivaltajakoa tulisi voida muuttaa joustavasti edellä mainittujen tekijöiden muuttuessa ja se voisi vaihdella tarpeen mukaan kuntakohtaisesti. Samalla tarkastuskäytännön tulisi kuitenkin pysyä mahdollisimman yhtenäisenä toisaalta kun-

tien työsuojeluviranomaisten kesken ja toisaalta valtion ja kuntien asianomaisten viranomaisten välillä.

Esityksen mukaan valtion ja kunnan työsuojeluviranomaisten keskinäinen toimivalta määräytyisi siten, että kunnan työsuojeluviranomaisten tulisi valvoa työsuojelua koskevien säännösten ja määräysten noudattamista niissä alle kymmenen työntekijän työpaikoissa, joissa ei säännöllisesti käytetä työn turvallisuuden ja terveellisuuden kannalta vaarallisia aineita tai laitteita tahi työmenetelmiä, sekä työpaikoissa, jotka työsuojelupiiriin työsuojelutoimiston ja kunnan kanssa on sovittu kunnan suorittaman työsuojeluvalvonnan piiriin kuuluviksi. Toimivallasta sovittaessa tulisi ottaa huomioon käytettävissä olevat voimavarat sekä paikalliset olosuhteet.

Työsuojelutehtävien tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen suorittamisen turvaamiseksi työsuojeluhallitus voisi määrätä, että jokin toimiala kuuluu kokonaan työsuojelupiiriin työsuojelutoimiston valvottavaksi tai että työsuojelupiiriin työsuojelutoimisto huolehtii tietynlaisten työpaikkojen työsuojelun valvonnasta väliaikaisesti tai määräajoin.

2. Esityksen valmistelu.

Työsuojelutarkastuksiin käytettävissä olevien henkilövoimavarojen käytön tehostamista on valmisteltu vuodesta 1975 lähtien. Viimeksi sosiaali- ja terveysministeriö asetti 10 päivänä elokuuta 1977 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää mahdollisuudet valtion ja kuntien työsuojelun valvontaa varten käytettävissä olevien henkilöstövoimavarojen käytön tehostamiseen muun muassa näiden viranomaisten toimivaltajakoa tarkistamalla ja tehdä ehdotus tarvittaviksi lainsäädäntö- ja muiksi toimenpiteiksi. Nyt annettava hallituksen esitys perustuu pääosiltaan mainitun työryhmän työhön.

3. Lausunnonantajat ja asiantuntijat.

Esityksen valmistelussa on pyritty käyttämään hyväksi työsuojelu- ja terveydenhuoltoviranomaisilta sekä kunnallisilta keskusjärjes-

töiltä ja työmarkkinajärjestöiltä saatavissa olevaa asiantuntemusta. Esityksen valmistelun aikana on kuultu asiantuntijoina Suomen Kaupunkiliiton, Suomen Kunnallisliiton, Akava ry:n, Liiketyönantajain Keskusliitto ry:n, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n, Suomen Työnantajain Keskusliitto STK ry:n, Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto STTK ry:n ja Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitto TVK ry:n edustajia.

4. Uudistuksen edellyttämät henkilöstövoimavarat ja kustannukset.

4.1. Henkilöstövoimavarat.

Kunnallisten työsuojelutarkastajien virkoja oli 31 päivänä joulukuuta 1978 mennessä 240, joista työsuojelun hallinnosta annetun lain 7 §:n 2 momentin perusteella kunnan terveystarkastajan tai johonkin muuhun virkaan yhdistettyjä virkoja oli 31. Valtion työsuojelutarkastajien virkoja oli 31 päivänä joulukuuta 1978 186. Kunnan työsuojelutarkastajista oli vuonna 1978 4,9 prosenttia suorittanut diplomi-insinööriin tai insinööriin tutkinnon, 31,2 prosenttia tekniikon ja 11,9 prosenttia terveystekniikon tutkinnon sekä 8,4 prosenttia rakennusmestarin tutkinnon, 44,5 prosentilla oli muu pohjakoulutus, jota täydensi työsuojelutarkastajan kahdeksan viikkoa kestäväan pätevyyskurssin suorittaminen. Valtion tarkastajien pohjakoulutusjakauma on suurin piirtein samanlainen. Valtion tarkastajat ovat kuitenkin saaneet enemmän jatko- ja täydennyskoulutusta.

Kunnan ja valtion työsuojeluviranomaisten toimivaltajaon tarkistaminen ehdotetulla tavalla ei merkitsisi tarkastajien lukumäärän lisäämistä. Esityksen tarkoituksena ei ole myöskään yhdistettyjen virkojen supistaminen ja uusien päätoimisten työsuojelutarkastajien virkojen perustaminen. Tarkistus ei sinällään edellytä myöskään tarkastajien jatko- ja täydennyskoulutuksen tehostamista. Ehdotetun lain mukaan kunnan työsuojeluvalvonnan piiriin kuuluvat työpaikat tulisikin sopia käytettävissä olevat voimavarat huomioon ottaen.

4.2. Kustannukset.

Työsuojelun hallinnosta annetun lain 8 §:n perusteella kunnille maksetaan valtionosuutta työsuojelutarkastajan palkka-, eläke-, päiväraha- ja matkakustannuksista. Vuoden 1978 valtionosuuden määrä oli 5 824 000 markkaa, josta päivärahojen ja matkakustannusten osuus oli noin kymmenen prosenttia eli noin 582 000 markkaa. Vuodelle 1979 on budjetoitu 6 754 000 markkaa. Piirihallinnon päivärahojen ja matkakustannusten määrä oli vuonna 1978 noin 968 800 markkaa ja vuodelle 1979 on budjetoitu 1 067 000 markkaa.

Kunnan ja valtion työsuojeluviranomaisten epätarkoituksenmukainen toimivaltajako aiheuttaa hallintokulujen lisääntymistä muun muassa pitkien ja aikaa vievien tarkastusmatkojen johdosta. Ehdotettu joustavampi toimivaltajako mahdollistaisi valvontatehtävien jakamisen niin, että tarkastusmatkat muodostuisivat mahdollisimman lyhyiksi. Tämä vaikuttaisi omalta osaltaan kustannuksia säästävästi.

Ehdotuksella ei olisi tarkoitus muuttaa kuntien saaman valtionosuuden määrää kunnallisten työsuojelutarkastajien palkkaamiseen, joten valtion ja kuntien välinen kustannusten jako säilyisi entisellään. Näin tapahtuisi myös sen vuoksi, että ehdotuksen toteuttaminen ei aiheuttaisi uusien kuntien työsuojelutarkastajan virkojen perustamista. Vaikka ehdotuksen tar-

koituksena ei ole myöskään valtion työsuojelutarkastajan virkojen lisääminen, maatalouden työsuojelutarkastuksen voimavarat ovat kuitenkin varsin rajoitetut. Kun ehdotuksen mukaan maa- ja metsätalouden toimialojen työpaikat kuuluvat valtion työsuojelun valvontaan, maatalouden työsuojelutarkastuksen voimavarojen riittävyys on kiinnitettävä erityistä huomiota.

5. Uudistuksen organisatoriset vaikutukset.

Uudistus ei edellytä organisatorisia erillistarkoituksia paikallisen sopimusmenettelyn järjestämiseksi. Kysymyksessä on kahden organisaation — kunnan terveyslautakunnan ja valtion työsuojelupiirin — toiminnan lähentäminen samalla tehtäväalueella ja joustavan työnjakomenettelyn perustaminen tarkoituksenmukaisen resurssien käytön aikaansaamiseksi työsuojelun tavoitteiden toteutuksessa.

6. Muut esitykseen vaikuttavat seikat.

Tässä vaiheessa ei ole vireillä sellaisia lainuudistuksia, jotka olisi välittömästi otettava huomioon hallituksen esitykseen vaikuttavina.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.

1. Lain perustelut.

9 §. Kuten voimassa olevan, myös ehdotetun lain mukaan paikallisina työsuojeluviranomaisina toimisivat sekä valtion työsuojeluviranomaiset että kunnan terveyslautakunta. Näiden toimivallan itsenäisyyden vuoksi on välttämättömyyden takia jakaa toimivalta samalla alueella työsuojelun valvontaa suorittavien viranomaisten välillä. Säännösehdoituksen mukaan valtion ja kunnan työsuojeluviranomaisten keskinäisen toimivallan peruslähtökohtana säilyisi se, että kunnan työsuojeluviranomaiset tarkastaisivat niitä alle kymmenen työntekijän työpaikkoja, joissa ei säännöllisesti käytetä työn turvallisuus-

den ja terveellisuuden kannalta vaarallisia aineita tai laitteita tahi työmenetelmiä. Kunnan terveyslautakunnan tehtäviin kuuluisi edelleen työsuojelulainsäädännön noudattamisen valvonta pääasiassa muilla kuin vaarallisilla toimialoilla ja työpaikoilla eli pääasiassa pienten työpaikkojen valvonta. Toimivaltajon peruslähtökohdaksi muodostuisi siis nykyinen toimivaltajako.

Kun maa- ja metsätalouden toimialojen työpaikkojen työsuojelun valvontaa varten on luotu oma organisaatio kuten työsuojeluorganisaatiotoimikunta (komiteamietintö 1971: B 87) jo aikoinaan ehdotti, on pidetty tarkoituksenmukaisena, että näiden työpaikkojen työ-

suojelun valvonta kuuluisi valtion työsuojeluviranomaisten tehtäviin. Tämän vuoksi ehdotetun lain 9 §:n 1 momenttiin on otettu asiaa koskeva säännösehdotus.

9 a §. Säännösehdotuksen mukaan paikalliset työsuojeluviranomaiset valvoisivat kuitenkin myös niitä työpaikkoja, jotka asianomaisten työsuojelupiirin työsuojelutoimisto ja kunta sopisivat yksittäistapauksessa perustellusta syystä kunnan työsuojeluviranomaisten valvottaviksi. Paikallinen työsuojeluviranomainen on joko kunnan tai kuntainliiton terveyslautakunta työsuojeluhallinnosta annetun lain mukaan. Asianomaisella työsuojelupiirin työsuojelutoimistolla tarkoitetaan kyseessä olevan läänin alueella toimivaa työsuojelutoimistoa. Jos kysymys olisi esimerkiksi kahden läänin alueella olevan kuntainliiton terveyslautakunnan kanssa tehtävästä sopimuksesta, sopimus olisi tehtävä molempien asianomaisten työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen kanssa.

Säännösehdotuksen mukaan toimivallasta sovitusta olisi otettava huomioon kunnan käytettävissä olevat voimavarat ja paikalliset olosuhteet. Lakiehdotuksen tarkoituksena ei ole pyrkiä lisäämään kuntien tehtäviä työsuojeluvonnassa siten, etteivät nykyiset kuntien palveluksessa olevat työsuojelutarkastajat pystyisi suorittamaan valvontatehtäviään riittävän tehokkaasti. Tämän vuoksi ehdotetun lain 9 §:n tarkoituksena on, että toimivalta määräytyisi nykyisen toimivaltajaan pohjalta. Toisaalta valtion ja kunnan työsuojeluviranomaisten tehtävien mahdollisimman tarkoituksenmukaisen muotoutumisen kannalta olisi tärkeää, että toimivallan määräytymisessä otetaan huomioon paikalliset olosuhteet, kuten kunnan elinkeinorakenne sekä työpaikkojen koko ja lukumäärä. Paikallisten olosuhteiden selvittämiseksi saataisi olla tarkoituksenmukaista kuulla sopimusta tehtäessä esimerkiksi asianomaista kunnan työsuojelutarkastajaa.

Työsuojelupiirin työsuojelutoimiston ja kunnan terveyslautakunnan välisessä paikallistason sopimismenettelyssä kysymykseen tulevia seikkoja olisivat esimerkiksi kunnan työsuojelutarkastajien lukumäärä, kunnan suuruus, työpaikkojen koko, lukumäärä ja sijoittuminen kunnan alueelle sekä työpaikoilla tehtävien töiden vaarallisuusaste.

Kunnan työsuojelutarkastajat valvoisivat siten pääasiassa työpaikkoja, joissa työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle vaarallisten riskien määrä ei olisi huomattava, mutta myös muita kohteita, mikäli se paikallisten olosuhteiden ja tarkastajavojmien riittävyyden vuoksi olisi katsottu tarkoituksenmukaiseksi.

Työsuojelutarkastuksen käytännön toteuttaminen olisi ehdotuksen mukaan, kuten voimassa olevan lainkin mukaan, edelleen kunnan järjestettävä. Jos kunnalle sovitaan uusia valvontakohteita, kunnan terveyslautakunnan olisi suoritettava tarkoituksenmukaisuusharkintaa sen suhteen, millä tavoin erilaisia työpaikkoja valvotaan. Tällöin olisi luonnollista, että työsuojelun valvonnan kannalta tärkeimmät työpaikat tulisi saattaa riittävän valvonnan piiriin. Säännösehdotuksella ei vaikuteta kunnan itsenäiseen päätöksentekoon työsuojeluvonnin järjestämisessä toimivaltansa puitteissa.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.

Säännösehdotukset eivät edellytä välttämättä tuekseen alemmanasteisia säännöksiä ja määräyksiä. Työsuojeluhallinnosta annetun lain 10 §:n mukaan asetuksella voitaisiin kuitenkin antaa tarkemmat säännökset myös ehdotetun 9 §:n ja 9 a §:n täytäntöönpanosta ja soveltamisesta.

Nykyisen työsuojeluhallinnosta annetun asetuksen 53 §:n mukaisen mahdollisuuden säilyttämiseksi työsuojeluhallituksella olisi ehdotetun lain 9 §:n 2 momentin mukaan oikeus määrätä, että jokin toimiala kuuluu kokonaan työsuojelupiirin työsuojelutoimiston valvottavaksi tai että työsuojelupiirin työsuojelutoimisto huolehtii tietynlaisten työpaikkojen työsuojelun valvonnasta määrääjän.

3. Voimaantulo.

Laki on tarkoitus saattaa voimaan noin puolen vuoden kuluttua sen vahvistamisesta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työsuojeluhallinnosta 24 päivänä heinäkuuta 1972 annetun lain (574/72) 9 § ja *lisätään* lakiin uusi 9 a § seuraavasti:

9 §.

Valtion ja kunnan työsuojeluviranomaisten keskinäinen toimivalta määräytyy siten, että kunnan työsuojeluviranomaisten tulee valvoa työsuojelua koskevien säännösten ja määräysten noudattamista niissä alle kymmenen työntekijän työpaikoissa, joissa ei säännöllisesti käytetä työn turvallisuuden ja terveellisuuden kannalta vaarallisia aineita, laitteita tai työmenetelmiä. Maa- ja metsätalouden toimialan työpaikat kuuluvat kuitenkin valtion työsuojeluviranomaisten valvontaan.

Työsuojelutehtävien tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen suorittamisen turvaamiseksi työsuojeluhallitus voi 1 momentin säännösten estämättä määrätä jonkin toimialan tai tietynlaisten työ- ja toimipaikkojen työsuojelun valvonnan määrääjäksi työsuojelupiirin työsuojelutoimistolle.

Jos syntyy epätietoisuutta siitä, kuuluuko työpaikka 1 tai 2 momentin mukaan valtion vai kunnan työsuojeluviranomaisten valvontaan, ratkaisee asian työsuojeluhallitus.

9 a §.

Sen estämättä, mitä 9 §:ssä on säädetty, voidaan paikallisen työsuojeluviranomaisen ja asianomaisen työsuojelupiirin työsuojelutoimiston kesken yksittäistapauksessa perustellusta syystä sopia, ottaen huomioon työpaikan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat ja muut paikalliset olosuhteet, että paikallisen työsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluva työpaikka siirretään työsuojelupiirin työsuojelutoimiston valvontaan tai että valtion työsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluva työpaikka siirretään paikallisen työsuojeluviranomaisen valvontaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 .

Tällä lailla kumotaan työsuojeluhallinnosta annetun asetuksen (372/73) 53 §:n 1 ja 2 momentti sekä työsuojeluhallituksen mainitun 53 §:n 2 momentin nojalla antamat määräykset.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 1980.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Luja-Penttilä*

Laki

työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojeluhallinnosta 24 päivänä heinäkuuta 1972 annetun lain (574/72) 9 § ja lisätään lakiin uusi 9 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 §.

Valtion ja kunnan työsuojeluviranomaisten keskinäinen toimivalta määräytyy siten, että kunnan työsuojeluviranomaisten tulee valvoa työsuojelua koskevien säännösten ja määräysten noudattamista sellaisissa toimipaikoissa, joissa ei säännöllisesti käytetä työn turvallisuuden ja terveellisyyden kannalta vaarallisia aineita tai laitteita tahi työmenetelmiä, ja joissa säännöllisesti työskentelevien työntekijäin lukumäärä ei ole huomattava.

Jos syntyy epätietoisuutta siitä, kuuluuko toimipaikka valtion tai kunnan työsuojeluviranomaisen valvottaviin, tulee työsuojelupiirin saattaa asia sosiaali- ja terveysministeriön ratkaistavaksi.

Ehdotus

9 §.

Valtion ja kunnan työsuojeluviranomaisten keskinäinen toimivalta määräytyy siten, että kunnan työsuojeluviranomaisten tulee valvoa työsuojelua koskevien säännösten ja määräysten noudattamista niissä alle kymmenen työntekijän työpaikoissa, joissa ei säännöllisesti käytetä työn turvallisuuden ja terveellisyyden kannalta vaarallisia aineita, laitteita tai työmenetelmiä. Maa- ja metsätalouden toimialan työpaikat kuuluvat kuitenkin valtion työsuojeluviranomaisten valvontaan.

Työsuojelutehtävien tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen suorittamisen turvaamiseksi työsuojeluhallitus voi 1 momentin säännösten estämättä määrätä jonkin toimialan tai tietynlaisten työ- ja toimipaikkojen työsuojelun valvonnan määrääjäksi työsuojelupiirin työsuojelutoimistolle.

Jos syntyy epätietoisuutta siitä, kuuluuko työpaikka 1 tai 2 momentin mukaan valtion vai kunnan työsuojeluviranomaisten valvottaviin, ratkaisee asian työsuojeluhallitus.

9 a §.

Sen estämättä, mitä 9 §:ssä on säädetty, voidaan paikallisen työsuojeluviranomaisen ja asianomaisen työsuojelupiirin työsuojelutoimiston kesken yksittäistapauksessa perustellusta syystä sopia, ottaen huomioon työpaikan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat ja muut paikalliset olosuhteet, että paikallisen työsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluva työpaikka siirretään työsuojelupiirin työsuojelutoimiston valvontaan tai että valtion työsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluva työpaikka siirretään paikallisen työsuojeluviranomaisen valvontaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 .

Tällä lailla kumotaan työsuojeluhallinnosta annetun asetuksen (372/73) 53 §:n 1 ja 2 momentti sekä työsuojeluhallituksen mainitun 53 §:n 2 momentin nojalla antamat määräykset.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.